

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Kina, riget i midten, side 1 ■ Store løfter østfra, side 2 ■ Når Zanzibar fløjter, side 2 ■ Hvem myrdede hvem og hvorfor?, side 3 ■ Det kan ske i USA, side 5 ■ Jøderne og de blandede ægteskaber, side 6 ■ Tilbagefaldet i Vesttyskland, side 7 ■ Noter om Linus Pauling, side 11 ■ De næste skridt for freden, side 12 ■ Har oppositionen fundet en leder, side 13 ■ Det ulyksalige 1864, side 15 ■ Noter og kommentarer, side 16 ■ Vi repeterer, side 16

Kina, riget i midten

Det er knapt med den vestlige verdens forestillingsevne, når det gælder Kina. Det er et fjernt land, der på grund af sin ældgamle historie og kultur ville virke tiltrækkende, hvis ikke det på samme tid var så stort, og der boede så mange kinesere, at man måtte føle sig truet ved tanken. Da så landet oven i købet gik hen og blev kommunistisk, anså man målet for fuldt: nu gjaldt det at holde det nede og ude. Allerbedst ville det være, om man simpelthen kunne fortrænge det fra bevidstheden. Det er dette, den vestlige verdens førernation USA nu har forsøgt siden 1949, hvor det i krig og fred har identificeret sig med sit eget lille Kina, der holder til på Formosa (på kinesisk: Taiwan).

Imidlertid: Fra tidernes morgen har kineserne betragtet Kina som *riget i midten*, og dette syn har de bibeholdt også efter den kommunistiske revolution. Det er fra denne position, de nu ser sig om; hvem har vi brug for! hvem har brug for os! Selv om vi ikke besidder atombomben, agter vi at benytte os af vor mægtighed – tro ikke I kan kerneafpresse os!

»Den kinesiske Folkerepubliks eksistens er en objektiv realitet, skrev Renmin Ribao, Folkets Dagblad i Peking den 29. februar i forbindelse med oprettelsen af den diplomatiske forbindelse med Frankrig. Hvad enten det anerkendes af andre eller ej, eksisterer den store kinesiske folkerepublik, udvikler sig og vokser sig stærk. Den amerikanske imperialisme, der betragter sig selv som en kolos, der er andre overlegen, tror, at så længe den ikke anerkender Kina, vil Kina være isoleret. Dette er ren ønsketænkning. Kendsgerningerne har vist, at det ikke er Kina, men den amerikanske imperialisme, der ikke anerkender Kina, der er blevet stadig mere isoleret. Har ikke oprettelsen af diplomatiske forbindelser mellem Kina og Frankrig endnu engang bevist, at den amerikanske imperialisme

og dens følgesvendens planer om at isolere Kina er dømt til fuldstændig nederlag?«

Det er meget sagt, navnlig er det måske *for tidlig sagt*. Men de Gaulle har nu skubbet Kina hen under øjnene på den amerikanske præsident: fra fortrængningernes tåger stiger det op, riget i midten – det er større end den lille ø Formosa, det er rent ud sagt så stort som et kontinent, så stort som Europa.

Kina kan klare sig selv nu. Når man altid har været fattig, er det nemt ikke at være velhavende, og dets store rigdomme venter kun på at blive hævede; det udbygger sine handelsforbindelser med Vesteuropa; dets verdensvante, skarpsindige premierminister *gør* Afrika – og udtaler under sit besøg i Algeriet, at hvad dette land betyder for Afrika er lig med, hvad Cuba betyder for Sydamerika – der vil opstå flere Cuba'er og Algeri'er! Chou En-lai har forladt det gennemarbejdede Asien for at tilsige de nye stater i Afrika Kinas loyale støtte og hjælp til selvhjælp . . . Kina er om sig, Kina er på vej.

Med Frankrigs anerkendelse af Den kinesiske Folkerepublik er magtbalancen i verden ændret; perspektivet kan ikke overskues.

Spørgsmålet om »de to Kina'er« i *Sikkerhedsrådet* og i andre af F.N.'s organer, ser ud til først og fremmest at måtte blive Amerikas hovedpine. Kina afventer at få sine rettigheder i F.N. tilbagegivet. Chou En-lai har flere gange i den senere tid givet udtryk for sin ro med hensyn til dette spørgsmål: ved at holde fast på Chiang-Kai-sheks folk i F.N. kan man jo ikke forhindre Kina i at spille en stadig vigtigere rolle i international politik, men for F.N.'s prestige vil situationen være farlig, hvis det ønsker at bevare sine oprindelige mål og vinde tillid blandt folkene i verden.« Således udtrykker Den kinesiske Folkerepubliks premierminister sig – og hvem ville det falde ind ikke at tage ham alvorligt.

Store løfter østfra

Uhyggen breder sig. Om det så er inden for Det konservative Folkeparti, synes man at kunne spore en stærkt fremadskridende opløsning. Nu er det kommet så vidt, at en af partiets spidser, en fremtrædende industrimand og et skattet medlem af folketinget på et kursus på Christiansborg for konservative tillidskvinder fra det ganske rige har haft den dristighed at påstå, at Fællesmarkedet – værnet mod Østens kommunistiske horder – i en overskuelig fremtid vil komme til at omfatte Østeuropa. Vi hemmeligholder af hensyn til kartotek-risikoen indtil videre navnet.

At formanden for Grosserer-Societetets Komité, Chr. Saugmann, også har givet udtryk for kætterske synspunkter, kan ikke forbavse. Han har altid været af den opfattelse, at Danmark havde mere at vinde ved at vende blikket udad – også mod Øst – end ved at lade sig indlemme i et lille indavls-europa, men det er dog alligevel værd at bemærke sig hans kategoriske udtalelser på generalforsamlingen i Grossistsammenslutningen af 1930 den 29. januar.

»Det er,« sagde han ifølge Berlingske Tidendes referat, »min overbevisning, at de største muligheder på kort sigt for en forøgelse af både import og eksport ligger på østlandene og ikke mindst i forholdet til Sovjetunionen. Jeg tror, at alle vi, der deltog i erhvervsrejsen, fik et levende indtryk af det umådelige behov, der eksisterer i dette land både for forbrugsvarer og investeringsmuligheder.

Jeg tror, at Ruslandshandelen indeholder så store løfter, at denne handelspartner inden 1970 kan være en af vore største. Vor beliggenhed ved indsejlingen til Østersøen gør det nærliggende, at vi kan erobre en central position som stabelplads for Sovjetrepublikkerne.«

Ja, mon ikke? Mens Fællesmarkedet fører drabelige kyllingekrige udadtil og indadtil, trues af en femte ægkolumne, mens det for første gang i dets historie møder op med et dundrende underskud på betalingsbalancen, og mens inflationsfaren antager foruroligende dimensioner, har EFTA på overbevisende måde demonstreret sin levedygtighed og uafhængighed af de indbyrdes stridende Seks, dette fællesmarked, der er i færd med at udvikle sig til et kævlemarked.

Der er kun gået halvandet år, siden vore realpolitikere hævdede, at vi i løbet af et år ville være medlemmer af fællesmarkedet. Der er kun gået et år siden, at de forkyndte, vi stod umiddelbart overfor et økonomisk ragnarok, fordi dørene blev smækket i, der er kun gået måneder siden de proklamerede, at det var tåbelige

dagdrømme at tro, at vi kunne opbygge et marked af betydning i Østeuropa og i Sovjetrusland. Kina lod de helt ude af betragtning.

Realpolitik består i at indrette sig efter tingenes øjeblikkelige tilstand, og når den viser sig ikke at være stabil, bagefter at indstille sig på de nye vilkår – de være sig nok så forandrede og foranderlige. Der er dem, der foretrækker ordet perfektibilitet.

Når Zanzibar fløjter . . .

Fire af Afrikas nyeste stater, Zanzibar, Tanganyika, Uganda og Kenya har været igennem oprør og mytterier, der har spredt sig med feberagtig hast. Når Zanzibar fløjter, så danser hele Afrika, siger et afrikansk ordsprog, som synes at have fundet sin bekræftelse i de sidste begivenheder. Der er ingen grund til at tvivle på, at inspirationen til mytterierne i de tre fastlandsstater kom fra eksemplet på Zanzibar, men til gengæld bør man snarest muligt holde op med snakken om et verdenskommunistisk komplot. Der var i hvert enkelt tilfælde klare og logiske årsagssammenhænge bag opstandene, Zanzibar har aldrig overvundet eftervirkningerne af den enorme arabiske slavehandel på Østafrika, en handel der havde sit centrum i Zanzibar, og som synes at have været den psykologiske faktor bag de politiske begivenheder i øriget. Det var et socialt, og desværre også et racistisk oprør der fandt sted dér. Det blev gennemført af en operettehær, hvis leder, John Okello, med titlen »feltmarskal«, har været mau-mau-kriger i Kenya, politimand i Zanzibar og statsstipendiat på Cuba. Den nye regerings udenrigsminister er korrespondent ved det kinesiske nyhedsbureau, den nye vicepræsident er gift med en russerinde, der er korrespondent ved det russiske, derfor Berlingske Tidendes »verdens-kommunisme.

Nok er $2 \times 2 = 4$, men der findes nu regnestykker, der er lidt mindre simple, og det er et sådant vi har i Zanzibar. Der gælder det samme for de nye ledere her som for så mange andre afrikanske politikere, at de er afrikanere før noget andet, og at man forstår deres handlinger betydeligt nemmere, hvis man holder sig dette klart. Mytterierne i de andre østafrikanske lande har så givet deres årsag i forhold i disse stater, der er ikke noget som helst, der antyder, at Zanzibar har eksporteret sin revolution, tværtimod er de nye ledere kendt som varme beundrere af Nyerere, og tilhængere af dennes store plan om en østafrikansk føderation omfattende netop de fire stater, der er ramt af urolighederne.

Hvem myrdede hvem og hvorfor?

For et årstid siden startede Linus Pauling sammen med en kreds af ligesindede »The Minority of One, et månedsblad for et amerikansk alternativ, viet til udryddelsen af enhver begrænsning af tankefrihed.« Det udsendes i Passaic i New Jersey i USA. Dets ansvarshavende redaktør er M. S. Arnoni. I kredsen, der slutter op omkring bladet (Board of Sponsors) sidder foruden Pauling og hans kone Ava Pauling, bl.a. dr. Günther Anders (med forfatteren til »Samvittighed forbudt«), professor D. F. Fleming, Bertrand Russell og Albert Schweitzer. Nedenstående artikel står som leder i bladets januarnummer. Vi bringer den med uvæsentlige forkortelser og har kun i slutningen foretaget et sammendrag af visse politiske synspunkter. I lederen går man ud fra en »fantastisk« antagelse: at det er en kreds af officerer af høj rang, som står bag mordet på den amerikanske præsident, og at deres hensigt har været at sætte en stopper for afspændingspolitikken.

»Alle spekulationer over kræfterne bag det rystende mord på præsident Kennedy og over dets politiske genklang lider under en alvorlig begrænsning – thi mens en analyse bør sigte på at omfatte hele dette *epos*, er selve mordet muligvis blot et forspil til en historisk tragedie, hvis omfang endnu ikke kan fattes. Et andet problem for analytikeren er den grænselinie i offentlighedens bevidsthed mellem det, der er troligt og det der ikke er troligt. Denne grænse er i langt højere grad skabt af ensidig nationalisme end af objektive bedømmelse af kendsgerninger, begivenheder og sandsynligheder. Den udvikling, som nåede sit højdepunkt med mordet, skyder amerikanerne fra sig – hovedsageligt fordi de på forhånd har foretaget en anden bedømmelse. Det almindelige syn på amerikanske politiske institutioner, som frie demokratiske organer, der er i intim samklang med den folkelige majoritets spontane ønsker, luller mange mennesker i søvn, så de uden nærmere eftertanke afslår at beskæftige sig med enhver teori, der bygger på uhyggelige planer, udpensede inden for selve magt-systemet ...

Når det drejer sig om Amerika, da ved vi, at vi i bund og grund er den mest anstændige og demokratiske af alle nationer, og at en udåd som ville være sandsynlig andre steder, ville være en umulig-

hed her, og hvis en sådan udåd alligevel skulle blive begået, ville den være en undtagelse, en mørk plet på nationens i øvrigt blanke kartotekskort. Denne fordom er en væsentlig garanti mod en gennemtrængende offentlig undersøgelse af kendsgerningerne vedrørende mordet på præsident Kennedy. Det er også muligt, at sandheden herom simpelthen er ganske uacceptabel for gennemsnitsamerikaneren, og at dens dunkle karakter er af langt større uhygge end amerikanerne vil kunne fatte, når det drejer sig om forhold i deres egen stat.

Det er ikke en tilfældighed, at pressen i udlandet, også den venligsindede del af den, var overmåde meget mere tilbøjelig end pressen her til at behandle mordet som et udslag af en mulig politisk sammensværgelse i de højeste og mest indflydelsesrige kredse i det amerikanske samfund.

Teorien om en enlig morder usandsynlig

Hundreder af omstændigheder og detaljer, der hænger sammen med mordet, den mistænkte morder, mordet på morderen, Dallas politiets optræden, etc., etc., vil danne grundlag for en hel skov af litteratur. Gennem årtier vil der blive skrevet masser af bøger, der peger på de indbyrdes uforligeligheder mellem beretninger, som nu blankt accepteres. Denne litteratur vil igen engang bekræfte den trivielle opfattelse, at jo nærmere vi er de historiske begivenheder i tid og sted, jo vanskeligere er det at opfatte sandheden om dem.

Til trods for alle disse vanskeligheder kan den politiske observatør ikke undertrykke sin trang til at danne sig teorier og til at spekulere ...

Antager vi således – og det behøver ikke at være korrekt – at vi allerede kan spore visse vigtige træk i mordet på Kennedy, kan vi vælge enten mellem den teori, at præsidenten faldt som offer for en enlig galling (den opfattelse som statsminister Krag ivrigt søger at pådutte den danske offentlighed, red.) og teorien om, at mordet på Kennedy var resultatet af en organiseret sammensværgelse.

Teorien om den enlige morder synes mindre sandsynlig, når man tager mordets perfekte og glatte fungerende maskineri i betragtning, plus den iøjnespringende raphed, hvormed myndighederne i Dallas optrådte med en opklaring af sagen, som

man kunne regne med, folk ville acceptere. Det gik endog så vidt, at den lokale leder af politiet lod til at være ivrig efter at slutte sagen til trods for den klare mulighed for, at den endnu næppe havde taget sin begyndelse. Der rejste sig alvorlige spørgsmål: Hvorfor var Dallas politiet så ivrige efter falskeligt at smede Harry Lee Oswald sammen med venstregrupper og deres formål? Hvorfor blev det gjort muligt for Ruby at myrde ham? Var der nogen, der hjalp Oswald med at sammenflikke en biografi, som tilsyneladende skulle lænke ham både til at have begået mordet og til at have haft et oplagt politisk motiv til det? Var der nogen, der hjalp ham til at komme til Mexico i september og til at foretage henvendelser dér både om visum til Sovjetunionen og til Cuba? Under hvilke omstændigheder fik Oswald så kort tid før præsidentbesøget arbejde på boglageret, hvorfra det blev påstået, at de skæbnesvangre skud faldt? Var de skæbnesvangre kuglers bane i overensstemmelse med det indbyrdes geografiske forhold mellem målet og vinduet, hvorfra det blev påstået, at skuddene blev affyret? Blev den offentlige meddelelse om præsidentens rute givet tidsnok til at levne Oswald mulighed for at planlægge, forberede og placere sig selv inden for rækkevidden af sit mål? Hvis ikke, hvem gav så Oswald oplysningerne om ruten, før den blev offentligt bekendtgjort? Hvem kendte ruten, før den blev offentligt bekendtgjort? Hvorfor fik Lee Oswald, blot ved at det blev fastslået, at han var ansat i huset, lov til at forlade en bygning, der var omringet af politiet, og hvorfra Amerikas præsident var blevet skudt?

Da det nu er klart, at Oswald ikke havde forbindelse med Fair play for Cuba-komiteen, hvilket motiv havde han så til før mordet at komme med udtalelser, som ville sætte politiet i stand til efter mordet at sætte ham i forbindelse med denne organisation? Var Lee Oswald et omvandrende lig, en bondefanget, som var hjemfalden til døden, endog før mordet fandt sted, og i så fald døde han da, efter at have udført sin rolle som morder eller kun som en, der skulle lede på vildspor. Var morderen dømt til døden af de selvsamme mennesker, som havde udpeget ham til at begå mordet? Hvis det var sådan, hvornår fandt eksekutionen så sted – da Lee Oswald blev skudt, eller da Dallas-politibetjenten J. D. Tippett blev skudt? De første rapporter om

mordet på politibetjent Tippett indeholdt også en meddelelse om, at en Secret Service-mand var blevet såret; siden har man ikke hørt et ord om denne Secret Service-mand. Hvilken forbindelse havde han med politibetjent Tippett, og er det muligt, at de to skød hinanden i indbyrdes kamp?

Nogle få i Washington kan vide besked

Dette og mange andre spørgsmål forbliver ubesvarede; men det behøver ikke nødvendigvis at betyde, at man ikke kender svarene på magtens øverste trin i Washington. Tværtimod; hvis man i disse, de højeste cirkler i Washington, var helt uden svar, ville man straks have sat fuld kraft på undersøgelserne, og mange hemmeligheder var blevet røbet. De ledetråde man kunne skaffe sig blot ved at holde sig til modsigelserne i de første beretninger er af så stor vigtighed, at en hurtig og objektiv undersøgelse utvivlsomt ville have afsløret forholdene. Hvis morderen havde handlet hele alene, eller hvis han havde repræsenteret en eller anden ligegyldig gruppe af fanatikere – ville myndighedernes kolossale undersøgelsesmaskineri hurtigt kunnet have udredet trådene, uden at vi havde behøvet at forblive i uvishedens mørke blot så længe, som det indtil nu har været tilfældet.

Imidlertid har en sådan prompte og effektiv undersøgelse ikke fundet sted, og offentligheden har i stedet for fået løfte om en overflod af forlængede udvalgs- og kongresundersøgelser.

Vor opfattelse er den, at objektiv undersøgelse så hurtigt ville give resultater, at de »undersøgelser«, der er lovede og under forberedelse først og fremmest sigter på en renavskning, der skal overbevise folk om, at enhver har gjort sin pligt, og at ingen vigtige brikker mangler i puslespillet.

Dette behøver ikke nødvendigvis at medføre tvivl om, at nogle af undersøgelsesudvalgene skulle være uhæderlige – f. eks. det, der skal fungere under ledelse af den kommission, som præsidenten har nedsat. Men disse forsamlinger vil først og fremmest gennemgå det materiale, der er indsamlet af andre undersøgelsesinstanser. Ethvert opspind kan være så grundigt indarbejdet i de såkaldte beviser, at det ikke bliver til at skelne. Det er derfor hævet over enhver tvivl, at hvilke som helst opdagelser, som de officielle undersøgelser vil føre til, vil blive mødt med

megen skepsis og med rimelig tvivl. Man kan ikke se bort fra den mulighed, at fremtrædende folk i Washington kender de sammensvornes identitet – eller i det mindste kender nogle af dem – og at disse konspiratorer er så mægtige, at man af forsigtighedsgrunde må påbyde, at de ikke identificeres offentligt.

Hvad skal Johnson gøre?

Lad os gøre den »fantastiske« antagelse, at præsident Johnson og justitsminister Robert F. Kennedy ved eller tror, at mordet var planlagt af en gruppe officerer af høj rang, som ikke ville vige tilbage for noget som helst for at få afbrudt forhandlingerne mellem Amerika og Sovjetunionen. Hvor stærkt man end ønskede at hævne mordet på John F. Kennedy, hvilke muligheder ville man så have? At foretage sig noget mod sådanne mægtige konspiratorer ville kunne starte en ulyksalig kæde af begivenheder. Det kunne føre til, at amerikanske soldater skød på andre amerikanske soldater. Det kunne føre til en direkte magtovertagelse af en militærklike. Det ville derfor meget vel kunne være en sikkerhedsforanstaltning at foregive den yderste uvidenhed – i håb om, at man senere kunne fjerne konspiratorerne, en for en og diskret.

Naturligvis lyder dette absolut fantastisk. Men hvis vi skal tænke over sagen uden »patriotiske« fordomme, er det nødvendigt at prøve dets rimelige muligheder ved at forestille sig, at det drejede sig om mordet på statsoverhovedet i et andet land. Det er kun de færreste i Amerika, som ville have vanskeligt ved at acceptere en sådan forklaring, hvis det drejede sig om en politisk leder i Sovjet, i Latinamerika eller i Sydøstasien; og der er grund til at antage, at når det af os selv betragtes som værende så umuligt, er det kun et udslag af vor dårligt skjulte opfattelse af os selv som en ganske enestående nation.

Hvis der er nogle i Washington, som ved eller tror, at dette er baggrunden for mordet, så kan deres viden eller tro være tilstrækkelig til, at konspiratorerne finder, at de herved har opnået deres politiske målsætning. I så tilfælde ville amerikansk global politik fra nu blive ledet af folk, der er klare over, at yderligere blødgørelse af den kolde krig ville blive truet af en velorganiseret og mægtig gruppe. På den måde ville konspiratorerne komme til at kaste deres skygge over Washington og verden uden åbent at optræde som en politisk magtfaktor . . .«

Den truende nødsituation

I artiklen går man videre med betragtninger over, hvad dette vil betyde for Johnsons politik. Man er ikke sikker på, at denne trusel er ham ukær, for man har ikke tiltro til, at den ny præsident for alvor ønsker at gøre en ende på den kolde krig og nærme sig Sovjetunionen.

Artiklens forfatter er i øvrigt af den opfattelse, at man heller ikke i Kennedys periode sigtede efter en reel afspænding. Atomstop-overenskomsten blev af Washington betragtet som en nødvendig forholdsregel for at hindre USA's allierede i på egen hånd at nå til langt videregående aftaler med Sovjetunionen. Som beviser på, at den begrænsede atomstopaftale kun var et middel til at forhindre en reel afspænding, peger man på det stadig fremsatte krav om multilateral atomflådestyrke, på hændelserne på autobanen til Berlin, på de nylig oprettede rejserestriktioner i USA for diplomater fra Sovjetblokken og på Bargoorn-affæren som dele af en sabotagepolitik; og sidst men ikke mindst på forventningerne om en ny konsolidering af den atlantiske alliance. Man mener at have pålidelige rapporter der tyder på, at Kennedy-administrationens valgkampagne skulle nå sin klimaks – hvis alt gik efter beregningerne – med en »gave til det amerikanske folk«, nemlig Cuba. Denne gave skulle ikke blot være til indvortes, men også til udvortes brug, den skulle svejse USA's allierede sammen i den enhed, som nu mangler, og som kun kan skabes i en nødsituation.

Men, spørger bladet, hvis der måtte have været tvivl om, hvorvidt Kennedy skulle have kunnet klare et nyt valg uden en cubansk fiesta, hvor meget større må tvivlen da ikke være for Johnsons vedkommende?

»Der kan næppe være tvivl om, skriver The Minority of One, at Lyndon Johnson ikke vil kunne klare sig uden sådan en sejr. Hvilken anden opsigtsvækkende handling kan løfte Johnson op fra den grå atmosfære af små intriger, der pågår bag scenen i kongreskredse forud for et valg til præsident? Med Cuba ved sine fødder vil han kunne kræve udmærkelse efter en stor målestok af det amerikanske folk – hvordan skulle han ellers kunne gøre det?»

Hænderne væk fra Cuba

Cuba er derfor i dødelig fare. Men denne gang vil man nok, ulig tidligere gange – træffe omhyggelige forberedelser, for at det skal kunne se ud, som om USA forsvarer sine legi-

time vitale interesser – man vil nok forberede det ligeså omhyggeligt, som man gjorde, da det skulle se ud, som Lee Harvey Oswald var uomtvistelig skyldig, endog før han kunne forsvare sin uskyldighed. Man vil udfinde noget chokerende, noget for De forenede Stater »overrumpelende og farligt«, og det vil være af en sådan art, at det kun tillader eet svar – erobringen af Cuba.

Når det planlagte chok kommer, vil det være så overbevisende for det store flertal af amerikanere, at der kun vil være få besindige røster, og

få der vil kunne advare. Det er derfor af den yderste vigtighed, at de af os i Amerika og rundt om i verden, som hævder, at diplomati ikke må være en anden udtryksform for internationalt bandituvæsen, må gøre vort yderste for nu at skabe et internationalt klima, hvor det vil blive vanskeligt for USA at give sig i lag med nok et cubansk eventyr. Verdens offentlige mening må være på vagt nu overfor de snu planer og forberedelser, som er under udvikling. »Hænderne væk fra Cuba«, må lyde nu, før hænderne bliver lagt på.

Hvad det videre perspektiv angår, så vil de kommende måneder vise, hvilke politiske konsekvenser mordet på Kennedy vil få.

Hvis Johnson-administrationen følger forhandlingerne med Sovjet med endnu mindre kraft, oprigtighed og forventning end Kennedy-administrationen gjorde det, så kan denne ændring udmærket godt være det tavse bevis på, at konspiratorerne har nået deres politiske mål, og at deres sande sigte var den afdøde præsidents politik.«

Mogens Trolle Det kan ske i USA

Fletcher Knebel og Charles W. Bailey: Syv dage i Maj. Spektrum forlag. Pris 29,50.

I de syv majdage i 1970, der rummer den foreliggende bogs handling, foregår der en skjult kamp om magten i USA mellem præsidenten, Jordan Lyman, og Pentagon hvis leder er forsvarschefen, general Scott. Det er endelig lykkedes en amerikansk præsident at få gennemført en afrustningsaftale med russerne, han har trods modstand fået den vedtaget af Kongressen, og han står rede til at modtage folkets glæde og hyldest. Men reaktionen har fået spredt mistillid og frygt i et sådant omfang at Lymans popularitet er dalet katastrofalt og han udsættes dagligt for stadig skarpere angreb i presse, radio og fjernsyn. Han beskyldes for at ville sælge landet til kommunisterne, for fejghed, naivitet og forbryderisk letsindighed. De militære ledere har hele tiden fastholdt deres modstand mod traktaten, men da den nu er vedtaget af Kongressen og således er blevet landets officielle politik, har de ikke mere at skulle have sagt, de skal tie og adlyde. Det er de imidlertid ikke villige til, og præsidenten må modstræbende indrømme at et militærkup er under planlægning.

Det er en fremtidsroman, men de der er villige til at lægge nogetsomhelst i de formodninger der er fremsat i *The Minority of One* (citeret på side 3) kan næppe undgå at drage paralleller til 1963 og attentatet på Kennedy. Selvom man ikke er villig til at acceptere en dagsaktuel tyding af bogen, så må man imidlertid godtage den som en sober og særdeles vedkommende fremtidsvision. Sujettets realisme fremhæves stærkt af bogens motto, et citat fra Eisenhowers sidste tale: »I regeringsorganerne må vi være på vagt overfor opnåelse af ube-

føjet indflydelse – hvad enten denne er søgt eller ikke – fra det militært-industrielle kompleks. Den potentielle risiko for en katastrofal forøgelse af fejlplaceret magt eksisterer og vil vedblive at eksistere. Vi må aldrig lade denne kombinations vægt blive til en fare for vore friheder eller for vore demokratiske processer.«

Bogens forfattere er ikke i tvivl om denne fares realitet; et sted lader de en general sige: »Folk siger altid at det ikke sker hos os, og jeg er også en af den slags folk. Men lige pludselig gik det op for mig at jeg tog fejl. Under de rette omstændigheder kan det ske alle vegne. De skal ikke gentage mine ord i Senatet, men militæret har haft en fandens masse at skulle have sagt her i landet lige siden anden verdenskrig.«

»De rette omstændigheder« er til stede i bogen, alliancen mellem militæret og de reaktionære højrekredse er naturlig, og de støttes af senatoren fra Californien, den stat der ville blive hårdest ramt ved en indstilling af rustningsindustrien, populære fjernsynsagitorer har skabt stemningen og militæret har magten til at ordne det helt stilfærdigt og roligt. Folket vil formodentlig acceptere det; den enkelte borgers fremmedgørelse overfor statsmagten har fået ham til at se sig om efter en supermand til at lede landet – »ved at gøre det af med menneskenes tro på, at de kan øve indflydelse på hvad der sker, kunne atomalderen også ødelægge De forenede Stater selvom der aldrig blev kastet nogen bombe.«

General Scott tror han er en supermand, han og Lyman repræsenterer de to stridende synspunkter i amerikansk politik, generalen betragter enhver aftale med russerne som på forhånd værdiløs, da disse jo aldrig nogensinde har

holdt et løfte, og derfor som et udtryk for eftergivenhed og kapitulationspolitik, mens præsidenten er den liberale demokrat, idealistisk og rede til at forhandle sig til rette.

Bag den rent detektiviske spænding ligger problemet om militærets forhold til det demokratiske apparat og spørgsmålet om vi kan stole på, generalerne vil tie og adlyde den dag politikerne afslutter den endelige traktat, den der får det til at risle koldt ned ad ryggen på generalerne. Efter forfatterens mening er der fare på færde i dette problem, og de anser det ikke for givet, at den så højt elskede amerikanske forfatning vil blive anset for ukrænkelig. Dette har skaffet bogen en vis fjendtlighed fra Pentagon på halsen, hvilket ikke kan undre.

Bogen udmærker sig ved realisme og sagkundskab, en jordbundethed der fjerner den langt fra begrebet science-fiction. Visse billeder hager sig især fast, præsidentens næsten kosmiske ensomhed i Det Hvide Hus, hans erkendelse af, at der i hele Amerika kun er seks mænd han stoler tilstrækkeligt på, til at han vover at indvie dem i, hvad der foregår. Det virker også overbevisende at han ikke kan tillade sig at gå offentligt til værks overfor kupmagerne og afsløre dem for hele verden – det ville splitte landet og ødelægge dets prestige, hvis nogen overhovedet ville tage ham alvorligt. Formo-

dentlig ville han i løbet af få dage befinde sig på et nervehospital, hvis han forsøgte.

Litterært er det ikke nogen stor roman, men det er en glimrende reportage på linje med den række af romaner eller roman-rapporter vi har fået fra USA i de seneste år, Den grimme Amerikaner, Fejlsikker, Advice and Consent (Storm over Washington) og den spændende beskrivelse af præsidentkampagnen i 1960, The Making of the President, som vi ikke har fået oversat endnu. Vi har fornylig set filmatiseringer af 1 og 3, og også denne bog er indspillet, og vi må håbe vi snart får filmen hertil. Det er instruktøren John Frankenheimer, der har lavet den med Fredric March som Lyman og Burt Lancaster som general Scott.

Meget i disse bøger og film vækker til modsigelse for et venstreorienteret europæisk publikum, men man må erkende at de har fat i den rigtige ende, og der er i mange tilfælde tale om en så præcis analyse af de politiske realiteter at man ikke kan undlade at føle en vis misundelse overfor Amerika. Bøgernes popularitet må vel også anses for et glædeligt træk i verdenssituationen, selvom man nok skal vogte sig for den altfor blåøjede optimisme. Der optræder kun een russer i Syv Dage i Maj, og kun i få sætninger, og det er man glad for, for han er ikke rar at være i stue sammen med. Det er resten af bogen imidlertid.

Jøderne og de blandede ægteskaber

Hermed bringer vi de afsluttende indlæg i meningsudvekslingen mellem Bent Melchior og Aage Schoch, der begyndte i F. D. i december og fortsattes i januar-numret.

Kære Aage Schoch!

Hvis jeg endnu en gang tør lægge beslag på spalteplass i Frit Danmark, ville jeg gerne knytte et par bemærkninger til Deres brev til mig i januar-nummeret:

Det er en udbredt misforståelse, at jøder er en samling ensartede, for ikke at sige ensrettede mennesker. Den menighed, som jeg virker i, er uhyre rummelig i den forstand, at den består af repræsentanter for talrige hinanden modstridende retninger inden for jødedommen fra den strengeste ortodoksi til den religiøst set mest liberale indstilling. Der kræves altså ikke mindre tolerance af en rabbiner end af en præst i Folkekirken. Ikke desto mindre ville jeg reagere,

hvis nogen ville komme med en udtalelse som »menneske først og jøde så«, fordi der her forudsættes et modsætningsforhold mellem det menneskelige og det jødiske. En sådan forudsætning strider imod jødisk opfatelse af såvel menneske som af Gud.

I et demokratisk samfund bliver det nok svært at følge Deres forslag om at stryge begreberne majoritet og minoritet af ordbogen. Jeg giver Dem ret i, at det ikke altid er talmæssige forhold, der bestemmer skæbne og indflydelse. Men med henvisning til mit første brev må jeg konstatere, at den minoritet, der ønsker at bevare sig selv, ikke har råd til at »glemme« betingelserne under hvilke den skal eksistere.

Jeg må påny understrege, at mine tanker intet – slet intet – har at gøre med selvvalgt isolation. Den, der kender lidt til, hvordan selskaber af alle kategorier bliver modtaget i Synagogen, og hvorledes Synagogens talsmænd gang på gang stiller sig til rådighed for organisationer og of-

fentlighed ude i landet, han vil vide, at der intet grundlag er for at frygte, at jødedomens etik »kun forkyndes i en sluttelig menighed«.

Og så det væsentlige: De ønsker en verden, »der kun består af mennesker, en verden hvor mænd og kvinder gifter sig med hinanden og ikke med en religion«. Det lyder smukt, men jeg håber ikke, at De tager mig det ilde op, når jeg tilføjer, at det forekommer mig at være tomme ord. Mænd og kvinder skal vel ikke gifte sig med hinanden, blot fordi de opfylder lovens krav om at være at forskellige køn? Og hvad er en verden, der »kun består af mennesker«? En amerikansk videnskabsmand regnede en gang ud, at menneskets legeme består af så og så mange kemiske stoffer, der efter de dengang gældende priser kunne købes for ialt 98 cent. Det kan ikke være Deres mening, at vi skal stræbe efter en menneskehed, der består af et vist antal eksemplarer til 98 cent pr. stk. De tænker vel snarere på mennesker med en menneskelig indstilling. Men der findes divergerende opfattelser af, hvad dette begreb indebærer. Så længe vi holder os borte fra autoritære systemer vil mennesker ikke bare være mennesker, men de vil være repræsentanter for ideer. De kan være kristne eller jøder, konservative eller liberale eller sytten andre ting, der har det forfriskende over sig, at de fortsat skal være *forskellige* mennesker.

Man skal ikke gifte sig med et par øjne, en næse og en mund – Det går som regel galt. Men hvis religion står for overbevisning og livsindstilling, så skal man gifte sig med en religion. Det indebærer, at ikke blot skal man have respekt for sin partners idealer, men man skal kunne bringe sin partners og sin egen livsrytme i fælles takt, hvis det hjem, der er ægteskabets formål, skal blive harmonisk i sig selv og som grobund for en ny generation.

Deres hengivne
Bent Melchior.

Kære Bent Melchior!

»Tomme ord« kalder De mit ønske om »en verden, der kun består af mennesker, en verden, hvor mænd og kvinder gifter sig med hinanden og ikke med en religion«. Det har De selvfølgelig lov til at mene. Der er jo i alt fald indtil nu ikke skabt synderlig dækning for ordene. Det er der til gengæld i blodigt og tragediefyldt overmål bag de ord, der udgør vor tids historie. Og jeg betvivler stadig, at man kommer frem til menneskeværdige tilstande ved at følge de gamle spor ved udbygning af gamle og rejsning af nye skranker.

Jeg forstår, at De ikke kan tolerere en udtalelse som »menneske først og jøde så«, fordi det forudsætter et modsætningsforhold mellem det menneskelige og det jødiske, en forudsætning, der strider mod jødisk opfattelse af såvel menneske som Gud. Jeg går ud fra, at denne opfattelse hører til den jødiske menigheds hovedhjørnestene. Ved den kan og bør der efter Deres mening ikke rokkes, og derfor må assimilation og altså også blandede ægteskaber modarbejdes.

Jeg fatter blot ikke, hvorfor De ikke vil drage den næsten lige så uundgåelige konsekvens: selvvalgt isolation. Ikke i ghettoforstand. Det er der intet menneske, der drømmer om. Men De kan da ikke for alvor påstå, at kravet om rene jødiske ægteskaber ikke er en afsondringsform, der kan give anledning til misforståelser og medføre risiko for skabelse af et modsætningsforhold, hvor en udligning var mere ønskelig.

»Man skal ikke gifte sig med et par øjne, en næse og en mund« – nej, vist skal man ej, men man kan jo også gifte sig af en alle skranker overvindende kærlighed, et ord, som jeg i dets allervideste forstand savner hos Dem.

Tak for Deres åbenhjertige og særdeles præcise svar på mine spørgsmål.

Deres hengivne
Aage Schoch.

Lorenz Knorr Tilbagefaldet i Vesttyskland

Da Lorenz Knorr i slutningen af november holdt foredrag i Studentersamfundet om kampen for demokrati i Den tyske Forbundsrepublik, blev han under diskussionen spurgt om følgende linier – hentet fra en leder i dette blad – ikke var en ansvarsløs overdrivelse: ... »i Forbundsrepublikken gør man, hvad der er muligt – og det er ikke så lidt – for at beskytte nazister og krigsforbrydere og anklage dem, der siger sandheden om dem« ... Knorr svarede,

at det fra F.D.'s side var en yderst forsigtig formulering af de faktiske forhold. I nedenstående artikel uddyber han sine synspunkter og skriver om restaurationen i Vesttyskland – den ulykkelige genopbyggelse efter det tredje riges mønster: had, diskriminering af oppositionen, forberedelse til krig ... under ledelse af velbeskyttede gamle nazister. Som bekendt appellerede Knorr dommen, der blev afsagt over ham ved retten i Solingen til appelretten i Wuppen-

thal, hvor den vil komme for i løbet af en 4-6 uger.

Tysklands totale sammenbrud i 1945 havde medført vigtige forudsætninger for en total fornyelse af det økonomiske, politiske, åndelige, kulturelle og moralske liv:

Hitlerrigets våbensmedje og økonomi var ødelagt og Hitlers krigsøkonomiførere totalt kompromitterede, statsapparatet og statsburokratiet var sønderslået, den tyske værnemagt og dermed den tyske militarisme havde lidt det største nederlag i historien, den aggressive race-, folke- og partihads-ideologi var blevet blodigt gendrevet og Tysklands førende krigsforbrydere blev dømt af en international militærdomstol.

I denne den tyske histories nulte time viste nye strømninger sig – dels i begejstring, dels undselige. Det var belastende, at tyskerne ikke havde erobret deres demokrati ved en revolution, men at det – for anden gang i en menneskealder – så at sige var blevet dem foræret som frugten af deres tidligere fjenders sejr. Besættelsesmagterne opmuntrede alle nye strømninger, der ikke syntes at true deres interesser; de hæmmede på alle områder, hvor tyske interesser ikke dækkede deres egne. Vanskelighederne øgedes ved, at eliten fra modstandskampen mod Hitler ikke mere var i live og ved, at arven fra den skrækkelige fortid ubevidst stadig bestemte manges holdning. Men alligevel var fornyelsen undervejs.

Genopbygningen af den tyske økonomi, først hæmmet af demontagen, gennemførtes med arbejdernes aktive medbestemmelse, og havde besættelsesmagterne ikke forhindret det, ville der være kommet en nationalisering af alle nøgleindustrierne – i Ruhr, og ikke blot der – for at forhindre, at den økonomiske magt nogen sinde igen skulle føre til opkøb af den politiske magt. Demokratiseringen af det økonomiske liv var næsten alment anerkendt. En demokratisk statsopbygning udviklede sig, udgående fra kommuner og byer. Afmilitariseringen og afnazifiseringen blev virksom i Potsdam-overenskomstens ånd.

Skønt denne positive udvikling gennem mange eksempler kan følges helt op til idag, begyndte i 1948-49 en udvikling, som udløste overmægtige modtendenser, der næsten kvalte de fleste positive tendenser til en fornyelse.

Det falske tema for den kolde krig

Sprængningen af sejrmagternes anti-Hitlerkoalition førte ikke blot til Tysklands deling. I 1949 opstod i Tyskland to stater med moderne

politiske forfatninger: den vestlige præget af det rige USA's indflydelse, som havde profitteret umådeligt af den anden verdenskrig, den østlige præget af den stormagts indflydelse, Sovjetunionen, der i den anden verdenskrig havde bidraget til nazismens nederlag med de fleste menneskeliv og de største materielle tab.

Den allerede tidligere højtindustrialiserede vesttyske stat kunne med Marshall-planens hjælp snart opbygge Europas mest moderne produktionsapparat, som førte til et hastigt økonomisk opsving. Dette »Wirtschaftswunder« ville have været utænkeligt uden den tyske arbejder, der efter otte timers arbejdstid – i stedet for at tænke på sine politiske pligter – hellere ydede fire overarbejdstimer, for at tilfredsstille de uopfyldte behov, som var en følge af krigen.

Den mindre industrialiserede østtyske stat måtte, som de øvrige østeuropæiske stater, begynde genopbygningen uden fremmed hjælp og uden fremmede kapitalinvesteringer. Der opstod derfor en væsentlig forskel i levestandard, der ganske vist intet har med de forskellige samfundsmæssige systemer at gøre, men som snart blev et vigtigt tema for propagandaen for den kolde krig.

Neo-militarismen udvikler sig

De to fjendtlige militærblokkes opståen bragte Tysklands genoprustning med sig. Hvad Vesttyskland angår, begyndte den med et forfatningsbrud: da Adenauer, uden at spørge vælgere, parlament og regering og imod modstand fra folkets flertal og en stærk parlamentarisk opposition, tilbød tyske tropper til de allierede. USA's regering gik ikke i forbund med dem, der ville drage konsekvenserne af den tyske historie og stræbte efter et samlet militært-neutralt Tyskland. Som andre steder gik den i forbund med fortidens kræfter, de kræfter, som var parat til at gå i krig mod Sovjetunionen – for dog endnu at kunne korrigere resultaterne af den anden verdenskrig.

Med den tyske genoprustning kom ikke blot de sorteste skikkelser fra den tyske historie atter til ære og værdighed, nemlig de svært belastede Hitler-generaler, som ifølge London-aftalen af 8.8.1945 vedrørende afstraffelse af krigsforbrydere, skulle have været stillet for en tysk domstol og afstraffet. Frem for alle *Heusinger* og *Speidel*, som i årevis i ledende stillinger havde været medvirkende til den afskyeligste folkeretsstridige terrorisering og decimering af Europas folk.

Kadaverdisciplin påny

Med dem holdt også en militaristisk og fuld-
stændig udemokratisk ånd sit indtog i den unge
forbundshær. Ganske vist talte man i begyndel-
sen om »statsborgere i uniform« og det mang-
lede ikke på alvorlige eller taktiske forsøg på
at opbygge en »demokratisk« værnemagt, for at
dæmpe befolkningens modstand mod militarise-
ringen. De seneste eksempler på rekrutmishand-
linger har imidlertid bevist, at fortidens kræf-
ter, der ikke lader sig genopdrage, forlængst
har taget overhånd, og at man som før 1945
forsøger at opdrage med den gamle kadaver-
disciplin og ikke mere betragter soldaterne som
»statsborgere i uniform«.

Da den afdøde amerikanske udenrigsminister
Dulles udviklede sin idé om kommunismens til-
bagestrængning, fremtrådte ikke blot de tidli-
gere Hitler-generaler som »øst-eksperter med
erfaring« som retningsgivende rådgivere for
den vestlige politik. Forbundsrepublikken blev
på trods af alle historiske erfaringer, på trods
af dens naturlige rolle som formidler mellem
Øst og Vest, degraderet til at være spydspids
i den kolde krig og hermed unddraget sin egent-
lige politiske rolle i Europas hjerte.

Den tidligere oppositions argumentation imod
genoprustningen: at den vil øge krigsfarens, at
den vil forhindre Tysklands genforening, og at
den er en fare for den indre udvikling i Vest-
tyskland, er blevet fuldt og helt bekræftet.

Bagvaskelsen af oppositionen

Beskyldningerne mod oppositionen, mod gen-
oprustningen og Hitler-generalernes genindsæt-
telse for at være »Moskvas redskab« og dermed
et »statsnedbrydende element« var ganske vist
ikke nødvendige, men en praksis, som med
stor flid blev drevet af Adenauer og hans
blindt følgende tilhængere. Diskussionen om
genoprustningen, om Vesttysklands tilslutning
til Romunionen og NATO var spækket med de
primitivste mistænkliggørelser af *enhver* oppo-
sition mod Bonn-regeringens ikke blot for Tysk-
land så farlig kurs. Adenauer brød modstanden
mod genoprustningen ved at stemple enhver
modstander som kommunist og således søge at
isolere ham. Ved således at erklære enhver
modstander af genoprustning som »statsfjende«
skræmte man ikke blot mange, som af samvit-
tighedsgrunde og af politiske fornuftsgrunde
var tilhængere af et samlet neutralt Tyskland,
man fjernede sig også fra demokratiske grund-
lag og fra den grundlov, at demokratiet kun
kan leve ved politisk diskussion og ved, at oppo-
sitionen kan fungere.

Men Adenauers politik sigtede på en diskri-
minering og udelukkelse af oppositionen. Der-
med gik han – omend med helt andre midler
– den samme vej som Hitler: Hitler havde ved
udnyttelse af de antisemitiske strømninger bag-
vasket enhver politisk modstander som hånd-
langer eller værktøj for verdensjødedommen
og likvideret ham ved terrorforanstaltninger.
Adenauer udnyttede de antikommunistiske fø-
lelser til at stoppe munden på sine politiske
modstandere.

Hitlers medarbejdere nød gunst

Man stoppede dog ikke ved *bagtalelse!* I 1956
blev det kommunistiske parti forbudt og en
strøm retsstridige sindelagsprocesser skabte en
uudholdelig atmosfære. Denne sindelagsjustits
hovedsagelig gennemført af dommere, som også
under Hitler havde dømt den samme oppo-
sition, var primært rettet mod personer, som
allerede under Hitler havde deltaget i mod-
standen mod naziregimet, og er blevet symbolet
på efterkrigsforholdene i Vesttyskland. Fra 1950
til 1960 skabtes et forbund mellem USA's rege-
ring, Bonn-regeringen og forhenværende høje
medarbejdere af Hitler imod sådanne demokra-
ter, som før og efter 1933 var de mest glødende
antifascister, og som havde erkendt en anden
historisk opgave for Tyskland.

Følgen heraf var en stigende opmuntring af
de tidligere nazister og en hastig svækkelse af
de demokratiske kræfter. Hitlers tidligere høje
medarbejdere kunne sole sig i de mægtiges
gunst og fornyerne fra 1945 kunne betragte sig
som uønskede elementer. De gamle sværtbela-
stede nazister »forsvarede Vestens frihed« mod
alle, der i fortid og nutid havde kæmpet for et
bedre demokratisk Tyskland. Hvilken hån mod
sandhed og ret.

Hadpropaganda som i det tredje rige

Uden en hadpropaganda ville hverken oprust-
ningen eller bagtalelsen af oppositionen eller
hele restaurationen inden for det politiske liv
have været mulig. Adenauers planmæssigt gen-
nemførte antikommunisme, der ikke beroede
på kendsgerninger eller på viljen til forståelse
mellem folkene, men udelukkende var bygget
på blindt had, fik i Forbundsrepublikken den
samme samfundsmæssige funktion som antise-
mitismen i det tredje rige. Enhver forholdsre-
gel i det tredje rige af folkeretsstridig eller an-
den forbryderisk karakter blev begrundet som
et led i Hitlers »påtvungne« krig mod verdens-
jødedommen. I Forbundsrepublikken bliver en-
hver forholdsregel, der truer freden og demo-

kratiet, begrundet som et led i Forbundsrepublikkens »påtvungne« kamp mod »verdenskommunismen«. Idet Adenauer erklærede, at kommunismen er dødsfjenden, samtidig med at man fortier alle de forbrydelser, som høje embedsmænd, generaler og dommere i forbundsrepublikken har spillet en ledende rolle i, skabte man en ny progromstemning: »Vesten bliver regeret af gentlemen, Østen bliver regeret af forbrydere«, sagde vicepræsidenten i Bundestag og Francovennen dr. Jäger!

Skønt krigspropaganda og hadpropaganda mod andre folk og andre politiske opfattelser er grundlovsstridigt i Vesttyskland, er antikommunismen blevet gjort til statsreligion, som man blindt må følge, hvis man ikke vil gøre sig skyldig i at blive en trusel mod staten. Den antikommunistiske propaganda har årevis været ledsaget af forsøg på at få statsborgerne til at beskæftige sig med ligegyldige banaliteter for at afholde dem fra at tænke over de væsentlige politiske spørgsmål. Således skabtes et hav af ligegyldighed i den vesttyske befolkning, uden hvilket restaurationsprocessen ikke ville have været mulig.

Hitlers specialister i efterretningstjenesten

Allerede i genoprustningens første år havde man overfor USA's højkommissær McCloy gjort opmærksom på Hitler-generalerne Heusinger og Speidel, for at opnå benådning for de dømte krigsforbrydere: »Hvis fangerne i Landsberg (krigsforbryderfængslet) bliver hængt, vil Tysklands genoprustning mod Østen være en illusion – nåde må gå for ret.« Men ikke nok hermed. Den nye uden- og indenrigspolitiske frontstilling førte til, at de fleste Bonn-statssekretærer, som ofte havde mere magt end de rigtige ministre, kunne være højtstående tidligere naziembedsmænd, som sørgede for at deres venner fra fortiden blev anbragt i statsapparatet. 70 pct. af de ledende embedsmænd i udenrigsministeriet havde været medlemmer af Hitlers »diplomati«. I retsvæsnen har side om side med ulastelige demokrater, de »forhenværende« bredt sig og taler nu »rettens sprog«. I hvis interesser? I politiet og frem for alt i de hemmelige efterretningsvæsner sidder nu Hitlers specialister. Skandalen om forfatningsbeskyttelsen har bevist det.

Brud på den tyske grundlov

Først i de sidste år begyndte på initiativ fra udlandet en lang række processer mod krigsforbrydere. Men stadig bliver kun de små udøvere af befalingerne anklaget og idømt milde

straffe, mens anstifterne og organisatorerne af forbrydelserne nu som før beklæder de høje embeder.

Disse forhenværende, der nu som før udøver den samme praksis, argumenterer således: Vi har under Hitler kæmpet mod kommunismen. Idag kæmper vi sammen med amerikanerne mod kommunismen. Altså var det, vi dengang gjorde, ikke forkert. Derfor var fordømmelsen af os i 1945–46 uretfærdig og forkert og derfor har vi krav på rehabilitering.

For så vidt disse ledende repræsentanter for den hitlerske ideologi og praksis ikke allerede er rehabiliteret ved at de, dækket af de højeste instanser, beklæder høje embeder, forsøger man på anden måde at rehabiliter dem: Solinger-processen var således et forsøg fra Strauss' og de tidligere Hitler-generalers side på at opnå en juridisk rehabilitering ved at få en demokrat straffet for at have sagt sandheden om deres deltagelse i de alvorligste krigsforbrydelser.

Dette er imidlertid ikke alene et brud på de folkeretslige normer og et forsøg på at tilintetgøre spærrevirkningen af Londoner-overenskomsten om krigsforbrydernes afstraffelse, men ligeledes et brud på den vesttyske grundlovs artikel 25.

Forberedelse til „nødsituationer“

Militariseringen, forfølgelsen af oppositionen, den antikommunistiske hadpropaganda og rehabiliteringen af de svært belastede nazispidsers side om side med den planmæssigt skabte politiske ligegyldighed, medførte en hob af love og bestemmelser, som skulle tjene til »forberedelse til nødsituationer«.

Mens hele verden tænker på fredens sikring, afspænding og folkeforsoning gennemfører Bonn den ene aktion efter den anden med det formål, at militarisere det civile liv og forbedre befolkningen psykologisk på den såkaldte nødsituation. De dels planlagte, dels gennemførte nødtilstandslove er alle karakteristiske ved allerede i *fredstid* at føre til praktiseringen af forholdsregler som under en krig – det vil sige de skal fuldende ensretningen.

I virkeligheden fører Bonns krav på områder af de kommunistiske lande, dets higen efter atomvåbnet i forbindelse med nedbrydningen af demokratiet virkninger med sig, der kan udløse en tredje verdenskrig.

Da socialdemokratiet overgav sig

Den mest tragiske begivenhed i denne udvikling var det tyske socialdemokratis frivillige

overgang til Adenauers udenrigs- og rustningspolitik i året 1960, på et tidspunkt, da det for hele verden var klart, at Adenauers militære styrke-politik med målet, at »nyordne Øst-europa« og indlemme Østtyskland i NATO, havde lidt skibbrud. SPD-ledelsens kapitulation kunne kun styrke konformismen, ligegyldigheden og restaurationen og give vind i sejlene for de kræfter, der intet havde lært af det tyske nederlag i 1945. Men en ny modstand begyndte at vokse frem. Faren for den totale kernevåbenødelæggelse, der førte til Kennedys forsøg på at nå til en fornuftig interesseudligning med Sovjetunionen, måtte ryste alle, der havde bygget deres politik på forudsætningen

af en uløselig konflikt mellem Øst og Vest og på, at man ikke kan forhandle med kommunister.

Det er derfor logisk, at Bonn og dets højstående tidligere Hitler-medarbejdere krampagtigt klamrer sig til bibeholdelsen af den kolde krig og modsætter sig ethvert afspændingsforsøg. En fredens strategi må nemlig medføre en nedbrydning af samtlige trin i den vesttyske restauration – hvis Tyskland ikke igen skal blive til en krigsudløsende faktor. Opgaven for en ny tysk politik vil således ikke blot være overvindelse af krigsfaren, men også nedbrydningen af hele den vesttyske restauration, der er i modstrid med demokratiet.

Gerda Vinding Noter om Linus Pauling

Linus Pauling har været i København, og mødet med ham blev en overraskelse for både modstandere og tilhængere. I det hjemlige er vi så vant til specialister, der kun kender deres eget fag, og som let kan sættes på plads: det kan De jo ikke udtale Dem om, det er ikke *Deres* fag. Overraskelsen ved Pauling var, at han hver gang kunne sige: jo, men det er det da rigtigt nok.

Det er let at konstatere, at Pauling har modtaget en Nobelpris i kemi i 1954 og en nobelpris for fred i 1963, for så straks at gå ud fra, at han nok er uden for sit felt, når han f. eks. taler om medicin og arvelighedsforskning. Det var typisk, at Pauling både af tilhængere og modstandere fik stillet spørgsmålet: Hvordan forsvarer De Dem overfor arvelighedsforskernes angreb? Han svarede hver gang, at han selv var arvelighedsforsker, og at *han ikke kendte* nogen arvelighedsforskere, der havde angrebet ham.

Disse misforståelser i opfattelsen af Pauling har både tilhængere og modstandere fået af den danske presses meget misvisende omtale af *videnskabsmanden Pauling*, og det er måske derfor på sin plads at ride op, hvad Paulings indsats i grunden er. Han er ikke som modstanderne gerne vil se ham, en rar velmenende idealist, der ustandselig udtaler sig om noget, han ikke har forstand på, men han er heller ikke som visse «tilhængere» ser ham, en stakkels forfulgt videnskabsmand, der dårligt kan åbne munden uden at blive angrebet!

Pauling udtaler sig næsten altid som ekspert, og det er i de 9 af 10 tilfælde Pauling, der er *angriber*. Hans viden og hans indsats spænder

fra atomfysikken til kemien over proteinkemien til arvelighedsforskningen og medicinen. Indenfor de sidste områder er det Pauling, der har skabt begrebet molekylære sygdomme, det vil sige arvelige sygdomme, der er opstået på grund af fejl i molekylernerne. Pauling har været banebryderen indenfor så mange felter, at videnskabsmænd verden over lytter andægtigt, når han fremsætter ny teorier. Måske går man hjem og regner efter, og finder så som med strålingsfaren, at Pauling havde ret i sine beregninger.

Myten om den hårdt angrebne Pauling opstod måske på den tid, da man tog hans pas fra ham og senere fordi han ikke ville udtale sig om sine medarbejders politiske indstilling. Han blev angrebet *politisk*, men ikke *videnskabeligt*, og hans kolleger stod som en mur bag ham. Det var i virkeligheden noget af det, der fik en til at tro på, at det ikke stod så helt galt til i USA, som aviserne gav det indtryk af, denne solidaritet med Pauling, og det antal protester der kom fra videnskabsmændene! Resultatet blev da også, at sagen blev droppet, i høj grad på grund af den indignation det vakte blandt de amerikanske videnskabsmænd, der var yderst skarpe i deres angreb på regeringen.

Myten om angrebene på Pauling

Pauling har ført en række diskussioner med kemikeren Libby og atomfysikeren Teller; disse var begge knyttet til atomenergi-kommissionen, og så det som deres opgave at berolige med hensyn til faren fra det radioaktive nedfald ved bombe-

forsøgene. Men Libby og Teller angreb ikke Pauling, *det var omvendt!* Atomfysikeren Teller udtalte sig om arvelige følger, som han ikke havde forstand på, og Libby prøvede på mange måder at bagatellisere faren. Det var Pauling, der med vægt og autoritet tilbageviste Tellers og Libbys påstande rent videnskabeligt, og han kunne gøre det, fordi Teller og Libby havde vovet sig ind på områder, hvor Pauling havde en større viden og derfor med den største elegance kunne tilbagevise deres påstande. Diskussionen blev ført i videnskabelige tidsskrifter, men den nåede også ud i pressen. Pauling og Teller diskuterede endog i fjernsynet, hvor det igen var Pauling, der gik sejrtriumf ud af diskussionen. Libby var klogere end Teller, for han undgik offentlig diskussion med Pauling og holdt sig til det videnskabelige.

Teller om børnene i Tibet

Et eneste angreb fra videnskabelig side har virkelig irriteret Pauling; et angreb rettet mod ham af biologen Bentley Glass. Bentley beskyldte Teller og Pauling for at overdrive hver i sin retning, men gav kun eksempler på Tellers overdrivelser. Da Bertrand Russell udæskede Glass til at uddybe sit svar, gjorde Glass det så dårligt, at Pauling havde let spil med at tilbagevise hvert ord. I sidste nummer af *Bulletin of Atomic Scientist* afslutter Bentley Glass diskussionen med en kort bemærkning, der nærmest er en undskyldning til Pauling. Den er lærerig at læse for enhver der har lyst til at følge, hvordan det går, når man forsøger sig med at angribe Linus Pauling.

Under besøget i København demonstrerede Paulings tilhængere lige så stor uvidenhed som hans modstandere, så derfor kan man kun hilse med glæde, at hans tale fra mødet i Tivoli nu foreligger i trykt form, så *alle* har en mulighed for at sætte sig ind i nogle af Paulings tanker. Talen var en del af Paulings nobelforelæsning, der på grund af oversættelsen i Tivoli måtte beskæres noget. Pauling foretog selv forkortelsen, men beklagede at afsnittet om kemisk og bakteriologisk krig måtte udgå. Frit Danmark bringer hermed dette afsnit, som altså hører til i den oprindelige nobelforelæsning.

Citat fra Nobelforelæsningen

... »For fire år siden konkluderede videnskabsmændene, der deltog i den 5te Pugwash konference, at kernevåbnenes ødelæggende virkning var langt større end virkningen af

kemiske og biologiske våben, men at de kemiske og biologiske havde enorme dødelige og skadelige virkninger på mennesket og også ville kunne forårsage frygtelige skader ved at ødelægge planter og dyr. Der bliver desuden sat store kræfter ind på at udvikle disse våben til et punkt, hvor de vil være lige så store trusler mod menneskeheden som kernevåbnene eller endog en endnu større trussel. De penge, der ofres på forskning og udvikling af biologisk og kemisk krig alene i De forenede Stater har nu nået de 100 millioner dollars om året, det er 16 gange så meget som for ti år siden, og lignende bestræbelser bliver muligvis udført i Sovjet og i andre lande.

For at illustrere truslen, vil jeg nævne planerne om at bruge nervegasser, der, hvis de ikke dræber, fremkalder midlertidig eller vedvarende sindssyge, planerne om at anvende toxiner som botulinus toxin, som for eksempel gul feber eller bakteriesporer som anthrax med det formål at dræbe millionvis, måske hundrede millioner mennesker.

Faren er særlig stor, fordi vi gennem den viden, vi får gennem de storstilede udviklingsprogrammer, der nu udføres, let kan sprede faren over hele verden, og gøre det muligt for en lille gruppe ondsindede mennesker, måske i et lille land at starte et altødelæggende angreb.

Disse frygtelige perspektiver kunne undgås, hvis man nu indgik en almindelig aftale om at standse forskning og udvikling af disse våben, at forbyde deres anvendelse og give afskald på alt hemmelighedskræmmeri fra myndighedernes side og opgav militærkontrol over den mikrobiologiske, toksikologiske, farmakologiske og kemiskbiologiske forskning. Hundrede millioner dollars bliver nu brugt årligt for at fremme disse ondartede centre af viden. Tiden er inde til at stoppe. Når denne kræft først har udviklet sig og dens aflægere har bredt sig over hele verden, vil det være for sent« ...

(Paulings tale fås bl. a. ved henvendelse til F. D.'s redaktion).

Villum Hansen De næste skridt for freden

Den 11. januar konstitueredes den nye *Internationale Konføderation for Afrustning og Fred* (International Confederation for Disarmament and Peace - ICDU) på kurhotellet i den lille skånske by Tyringe.

Beslutningen om dannelsen af denne nye internationale organisation blev taget i januar i fjor ved en større konference i Oxford, hvor der på initiativ af den Europæiske Føderation mod Atomvåben var samlet repræsentanter for fredsorganisationer og lignende grupperinger fra hele verden, og hvor man nedsatte en forberedende komité med den opgave for øje at søge dannet en international fredskonføderation af *uafhængige* organisationer.

Da kongressen afholdtes, havde 3 internationale og 29 nationale fredsorganisationer fordelt over 15 lande tilsluttet sig internationalen. Af de ca. 40 deltagere valgtes den engelske kvæker *Kenneth Lee* til præsident og til vicepræsidenter *Siddharaj Dhadada* (Indien), *Alfred Hassler* (USA, Internationale Forsoningsforbund), *Heinz Kloppenburg* (Vesttyskland, kirkeleder), *Joze Smole* (Jugoslavien) og *Claude Bourdet* (Frankrig, venstresocialist). Som rådsmedlemmer valgtes 15 medlemmer fordelt over 10 lande. Lederen af den britiske

kampagne mod atomvåben, domprovst *Collins* indvilligede i at blive den første anbefaler (patron) for den nye internationale.

Kritik mod regeringerne

Internationalens mål er i korthed at skabe et nært samarbejde mellem nationale og internationale fredsorganisationer, der er uafhængige af regeringsindflydelse, i et arbejde for afrustning og fred. For at kvalificere sig til fuldt medlemskab, skal en organisation være rede til at øve kritik over for den politik, der føres af enhver regering indbefattet dens egen. For at blive associeret medlem skal en organisation i al almindelighed sympatisere med organisationens principielle mål.

Disse principper har i første omgang begrænset internationalen til at omfatte organisationer fra den vestlige og neutralistiske del af verden, mens den østlige del af verden (i politisk forstand), hvis fredsorganisationer er de dominerende inden for Verdens Fredsrådet ikke er med i den. Der findes dog allerede nu tråde, der forbinder de to verdensorganisationer: Verdens Fredsrådets præsident, professor *Bernal* er således medlem af ledelsen for den britiske

Kampagne mod Atomvåben, der er medlem af den ny internationale. De italienske medlemmer af den ny internationale repræsenterer en organisation, der omfatter en række italienske samarbejdende fredsorganisationer, heriblandt også Verdens Fredsrådets italienske afdeling, og en række andre organisationer i andre lande arbejder lokalt sammen med Verdens Fredsrådets lokale organisationer.

På Oxford-konferencen i fjor, der afholdtes få måneder efter Cuba-krisen, var der meget heftige diskussioner om samarbejdet mellem den nye organisation og Verdens Fredsrådet, især var flertallet af de amerikanske delegerede dengang uvillige til at begynde forhandlinger herom. I Tyringe mærkede man imidlertid, at det forløbne års politiske afspænding også havde haft en gunstig virkning inden for de ellers ret kommunistforskrækkende amerikanske fredsorganisationer, og man fik en meget positiv drøftelse af Øst-Vest-problemerne og gennemførte en enstemmig vedtagelse af følgende »*næste skridt for afrustning og fred*«, der her gives i forkortet form:

1. Forhindring af skabelsen af den multi-laterale NATO-atomstyrke

og arbejde for vedtagelse af en Forenede Nationers traktat mod spredning af kernevåben.

2. Arbejde for en fredelig løsning af det centraleuropæiske spørgsmål med udgangspunkt i den nuværende situation i Tyskland og Berlin. Forhindring af kernevåbens placering i Tyskland og arbejde for oprettelsen af en gradvis demilitariseret zone i så stor en del af Centraleuropa som muligt.
3. Oprettelsen af atomfrie zoner – herunder Skandinavien.
4. Arbejde for at få Frankrig og England til at opgive deres egne atomafskrækkelses-våben (independent deterrent).
5. Arbejde for Kinas og Frankrigs indtræden i den 18 nationers afrustningskonference i Genève og opmuntring af Kina og Frankrig til at underskrive atomprøvestop-aftalen samt at forhindre den fortsatte isolation af Kina og understøttelse af Kinas optagelse i de Forenede Nationer.
6. Fremme af individuelle staters udtreden af militære blokke og alliancer.

Efter konstitueringen af den Internationale Konføderation fortsatte konferencen endnu i to dage med møder og diskussioner, hvortil en række uden for organisationens stående organisationer var indbudt, bl. a. Verdens Fredsrådet og en række andre internationale og nationale fredsorganisationer. På et af disse møder talte en repræsentant for den store amerikanske kvindeorganisation *Women Strike for Peace* om denne organisations forslag om en fælles aktion af kvinderne i de 15 NATO-lande mod den planlagte multi-laterale NATO-atomstyrke, hvorom der den 12.–14. maj skal afholdes en militær NATO konference i Haag. *Women Strike for Peace* har i den anledning bl. a. planlagt en konference af kvinder i de 15 NATO lande på samme tid og sted til aktiv modarbejdelse af de militære planer, som truer med at sætte den hidtil opnåede begyndende atomafspænding over styr.

Den eneste danske organisation, der til dato er medlem af den nye Internationale Konføderation er *Komiteen for Oplysning om Atomfaren*, der på kongressen var repræsenteret af Villum Hansen. *Aldrig mere Krig* var repræsenteret igennem *War Resisters' International*, der også har tilsluttet sig konføderationen. I de åbne møder deltog enkelte danske

delegerede fra forskellige indbudte organisationer.

Med dannelsen af den nye konføderation er der skabt et koordinationsorgan, som kan blive af stor betydning for de forskellige fredsorganisationer, men en forudsætning for, at konføderationen skal opnå nogen slagkraft er naturligvis, at der udføres et lokalt fredsarbejde. For Danmarks vedkommende må et mere udbygget samarbejde imellem de forskellige danske fredsorganisationer være af største vigtighed, og det må i den forbindelse være passende at henvise til det initiativ, en række danske fredsorganisationer har taget i samarbejde med fredsorganisationer i de andre skandinaviske lande om afholdelsen af en nordisk konference i Stockholm den 14.–15. marts med titlen: *Norden som atomfri zone*.

20. januar 1964.

P. S. Som man vil se ligger de mål som konføderationen har afstukket, ikke fjernt fra hovedpunkterne fremsat i Genève – såvel fra amerikansk som fra russisk side. Men på et væsentligt punkt er ovenstående i overensstemmelse med det russiske krav – og i modstrid med amerikanerne: den multi-laterale atomslagstyrke må aldrig blive virkelighed (red.).

Gillette Ziegler Har oppositionen fundet en leder?

Om et nyt program er der ikke tale

Sent er bedre end aldrig: i januar havde franskmændene den glæde at erfare, at Kina, denne kommunistiske magt hvis krigerske politik og skumle planer general de Gaulle den ene gang efter den anden havde peget på – Kina var nu pludselig blevet et stort land, hvad styret havde gjort mindre til sagen – det var nu i Frankrigs interesse at anerkende denne magt.

Måske vil den franske statschef inden længe finde ud af, at han har et våbenbroderfællesskab med Mao Tse-tung? Lige i øjeblikket gælder det imidlertid om at vise verden, at Frankrig aldrig tøver med at modsætte sig Amerika. Hvis man har ventet en tid med at anerkende – hvad England gjorde allerede 1950 – at Kina eksisterer, så er det ganske simpelt (det blev sagt af en gaullistisk talsmand i Radio-Luxembourg uden det mindste smil), fordi republikkens præsident indtil nu havde haft »andet at bestille«. Så snart han blot hav-

de et minut for sig selv, brugte han det til at gøre denne gestus, som han altså havde haft i tanken seks år igennem ...

Tre kraftige udspil

Man kan måske minde om, at et initiativ nu på udenrigspolitisk område var påkrævet. For – »da tingene nu er som de er« (et af generalens yndlingsudtryk) – var året 1964 ikke begyndt på nogen for præsident de Gaulle særlig triumferende måde. Ifølge det franske Gallupinstitut havde de Gaulles popularitet i december nået det hidtil laveste niveau, 42 pct. Stabiliseringsplanen er slået fejl. Der er udskeud på handelsbalancen. Kansler Erhard viser sig at være uimodtagelig for fransk charme. Overenskomsten i Bruxelles, som blev fejret som en succes, har ikke ordnet noget som helst, og Vesttyskland beholdt ret til at modsætte sig

»alt hvad der ville genere den harmoniske udvikling af verdenshandelen« (artikel 110). Endelig syntes Vest-Berlin i færd med at antyde en begyndende afspænding i forholdet til Østtyskland – en afspænding som de Gaulle imidlertid på ingen måde vil høre tale om.

Der måtte altså et kraftigt udspil til. Det skulle ramme 1) amerikanerne, der stadig er imod anerkendelse af Kina, 2) de franske kommunister, der altid har krævet denne anerkendelse og nu ser sig berøvet et af deres argumenter, 3) socialdemokraterne, som nu må høre for, at de intet har gjort på det punkt, dengang de var ved magten. Det sidste er navnlig møntet på Gaston Defferre, der nu har erklæret sig som general de Gaulles modstander ved det kommende præsidentvalg, og som har vovet at påstå, at en socialdemokrat kunne gå ind for en dristig og ny udenrigspolitik.

Skal der ikke slås noget i stykker?

Den kommende præsidentkandidat har dog over for sine partifæller i Marseille vist sig overordentlig forsigtig m. h. t. sit program – der i øvrigt ikke er noget program, men blot en enkel fremstilling af hans politik. Han har også vist sig meget korrekt over for den siddende regering ... så korrekt, at det er blevet sagt, at hvis generalen bestemte sig til ikke at lade sig opstille, ville Defferre kunne blive en særdeles acceptabel gaullistisk kandidat!

Det er måske nok at gå lidt for vidt. Den socialdemokratiske leder erklærede, at han vil indføre et »system med demokratisk styre«. Men det lader også til, at han vil bevare forfatningen af 1958 – »korrekt anvendt« – ligeså valg af præsident ved almindelig stemmeret, samt dennes ret til at opløse parlamentet i tilfælde af uenighed o. s. v.

Antikommunisten beroliges

Hvis en venstrekandidat kom til magten, ville de væsentlige ændringer i politik bestå i at arbejde for et levende og sammenhængende Europa, der ikke skulle være noget »fædrelandenes Europa«, og at »sætte kollektive investeringer og sociale overførsler i stedet for den individuelle profits politik.«

Men hvordan tænker Defferre sig at nå dette andet mål inden for rammerne af den nuværende forfatning? Der måtte jo en dybtgående revolution til, en ubønhørlig og vanskelig offensiv imod de finansgrupper, der netop selv har inspireret, for ikke at sige dikteret denne forfatning.

Det er forståeligt, at præsidentkandidaten ikke ønsker at støde centrumspartierne fra sig

(radikale, MRP, uafhængige) og at han vil berolige alle antikommunisten ved kategorisk at afvise at optage forhandlinger med kommunistpartiet om et fælles program.

Men kan man i så fald sige, at venstreoppositionen virkelig har fundet en leder? at de partiløse vælgeres flydende masse vil kunne holdes borte fra gaullismen?

„Når lejligheden byder sig“

Den jævne borger, der kun op til et valg viser interesse for politik, vil måske sige til sig selv, når han har læst Defferres udtalelser: »Jamen hvis det blot drejer sig om at forbedre forfatningen, ændre den lidt her og der, indføre nogle sociale reformer, være lidt mere europæisk sindet, så kan general de Gaulle da ligeså godt gøre det. Han har jo allerede flere gange skiftet politik (som dengang med freden i Algeriet, og da han gav efter for minearbejderne, og nu med anerkendelsen af Kina). *Ham kender jeg da i alt fald!*«

På den anden side vil den aktive venstreorienterede nok mene, at hvis man holder fast ved en gaullistisk opfattelse af landets struktur, er det at gå højrekræfternes ærinde, og at det må være særdeles fordelagtigt for de monopoler, der sættes under anklage, at de ikke risikerer at få institutionerne af 1958 fejlet af bordet, hvis de Gaulles modstander skulle sejre – for disse institutioner er jo selve grundlaget for deres magt.

Derfor stiller da også den kommunistiske presse spørgsmålet: »Er det meningen, at det absolutte monarki blot skal afløses af et konstitutionelt – eller skal genoprette republikken?»

Defferre tager stilling fra sag til sag

Det må dog indrømmes, at Defferre forbeholder sig at tage stilling til de store problemer i løbet af de to år, der endnu er til valget i slutningen af 1965. Han sagde: »Når lejligheden byder sig ved de aktuelle begivenheder, vil jeg benytte mig deraf til at definere min politik.« Det er jo præcis, hvad præsidenten selv vil gøre. Han har som bekendt vist, at han forstår at manøvrere som en udmærket politisk taktiker.

Bladet »L'Express«, der ivrigt støtter borgmesteren fra Marseille, som det selv har lanceret under navnet »Monsieur X«, har i denne forbindelse bemærket, at fra nu af er det umuligt for de Gaulle at vælte spillet over ende ved at demissionere pludseligt og afholde folkeafstemning i den følgende måned. Skulle det virkelig være så umuligt? Vi får se.

Aage Schoch Det ulyksalige i 1864

Feltliv. Nogle erindringer og breve fra krigen 1864 nedskrevet af H. P. Henriksen. Det Berlinske Bogtrykkeri. 195 sider. 43 kr.

Foran mig ligger den fireogtredivte årspublication fra Det Berlinske Bogtrykkeri. Tilrettelagt af Aksel Danielsen. Skriften er Baskerville, trykt på matglittet antiktribet trykpapir – fornemmere kan det ikke være – og når man hører, at overtrykspapiret er *tilvirket* af Axel Encke føler man sig bogtrykkermæssigt i det bedste selskab. Selv Leif Thomsen, der har den ære at trykke Frit Danmark, vil indrømme, at der kun findes een Aksel Danielsen. Publikationen, der er udsendt som en nytårshilsen til bogtrykkeriets og bladets venner er som sædvanlig en fryd for øje og sind. Som sædvanlig – ja vist så, og her kunne man godt slutte, hvis den ikke indholdsmæssig havde været i høj grad usædvanlig.

Vi befinder os i hundredåret for den ulyksalige krig 1864. Der er allerede udkommet adskillige bøger i anledning af hundredåret, og flere vil følge, men næppe nogen vil kunne tåle sammenligning med det document humaine, disse erindringer og breve fra kringen, der er nedskrevet af underkorporal H. P. Henriksen. Gud bevar os – krigen i 1864 kostede kun få tusinde menneskeliv, mens man i vore dage regner med millioner, millioner og atter millioner, men det enkelte menneskes lidelser, den enkelte families sorg, krigens gru og meningsløshed står ikke i omvendt forhold til ofrenes antal. Her foran krigens port svinder matematiske og statistiske beregninger ind til ligegyldigt hjerne-spind. Om man myrdes sammen med hundrede millioner eller kun med hundrede spiller ingen rolle, og om det sker ved hjælp af konventionelle våben – vor tids generalers beroligende betegnelse for den humane selskabsdød – eller ved atombomber kan være totalt ligegyldigt. Resultatet: lidelsen, døden er det samme.

H. P. Henriksen, der nåede den høje alder af 85 år, blev født i 1840 i Vestenbæk, Kalvehave sogn ved Vordingborg. 1863 blev han indkaldt til militærtjeneste og deltog i hele krigen som underkorporal. Efter hjemsendelsen vendte han tilbage til sin fødeby og overtog fædrengården, som han drev til sin død, selvom landbruget ikke interesserede ham synderligt. Han gik med liv og sjæl op i studiet af botanik, astronomi og matematik, og det lykkedes ham trods beskedne skolemæssige forudsætninger at opnå en ikke ringe viden på disse områder.

Det var altså en ikke helt almindelig under-

korporal, der meldte sig til tjeneste den 12. december 1863 på Sølvgades kaserne i København, og det var heller ikke helt almindelige breve, han sendte hjem fra den stadig vigende front, fra Dannevirke, fra Dybbøl, fra Als, fra Fyn. I vore dage var brevene vel blevet censurerede, og de kompromitterende afsnit streget ud. Nu foreligger de lykkeligvis i deres helhed, og Henriksen kan i sin himmel være ligeglad med, om han er opført i et eller andet efterretningsvæsens hemmelige, politiske kartotek for afdøde.

Hvis nogen endnu skulle nære romantiske illusioner om den danske hærs glørværdige indsats, vil den sidste rest forsvinde under læsningen af H. P. Henriksens breve. Det er ikke den menige soldats skyld. Han lod sig af officerer, som Henriksen ikke har meget respekt for, slæbe til Dybbøl banke, og først da gjorde han oprør. Ikke mod at kæmpe, men mod modstandsløst at lade sig meje ned af de prøjsiske kugler.

Man befinder sig ikke vel ved læsningen af disse breve for ikke at tale om skildringen af de mange slesvigere, der optrådte som femte kolonne indenfor de danske styrker, og som senere, da det viste sig, at forræderiet ikke blev belønnet, ikke nok som kunne påberåbe sig deres danskhed.

Besk læsning er det, så besk, at end ikke forfatterens fortryllende skildringer af hans små amorøse eventyr formår at mildne den.

Det tjener Berlinske Tidende til ære, at det hidtil ukendte manuskript er blevet befordret i trykken uden forsøg på en forskønnende retouchering.

KOMITEEN FOR OPLYSNING OM ATOMFAREN

(tilsluttet den Internationale Konfederation
for Afrustning og Fred)

afholder offentligt møde med diskussion om
AFRUSTNINGSPROBLEMER

torsdag den 27. februar kl. 20 i Vartov,
Farvergade 27, opg. 7, 2. sal

Folketingsmand Otto Mathiasen taler om
Socialistisk Folkepartis afrustningsforslag

Civilingeniør Knud Brodersen taler om
Zone-inspektion, et muligt kompromis?

Endvidere vil Villum Hansen aflægge en kort
beretning fra stiftelseskongressen for den
Internationale Konfederation for Afrustning og
Fred.

Fri entre.

Noter og kommentarer

En af præsident Lyndon Johnsons sidste udnævnelser har vakt nogen uro. Det drejer sig om Thomas Mann, der er blevet statssekretær for Washingtons forhold til Sydamerika og Mellemamerika. Thomas Mann er fra Texas og er kendt for at være tilhænger af den hårde politik. Han har hidtil hævdet, at USA har forpligtet sig til at slå den cubanske revolution ned, og at Castrostyret ikke kan tolereres på nogen måde, heller ikke, selv om det går ind på at føre en lempeligere politik. Udnævnelsen har fået redaktøren af dagbladet »Newsday«, Harry Guggenheim, tidligere amerikansk ambassadør på Cuba, til at skrive, at Thomas Mann har ikke format til at hidføre fremskridt i Latinamerika, og at Panamakrisen klart viser nødvendigheden af en mand af en højere kvalitet på den vigtige post.

Amerikaneren Burdick, ham med »Fejlsikker« og »Den grimme amerikaner«, skriver på en ny bog. Emnet er politisk, men det foregår i en fremtid, hvor USA's præsident ikke længere vælges ved folkeafstemning, men ad elektronisk vej.

Den franske agronom René Dumont har atter været på Cuba. Castro og hans folk havde i starten af revolutionen ikke mindste begreb om økonomi, og de lyttede dengang kun med et halvt øre til Dumonts belæringer. Nu råder han dem bl. a. indtrængende til ikke at nationalisere mere, end de er i stand til at klare, og til at begynde på færre foretagender, men til gengæld passe dem bedre. Det nytter ikke at købe fine køer fra Canada, når man ikke forstår at fodre dem!

Kina køber jo industriudstyr i stor stil rundt om i Europa. I Italien er der bestilt to fabrikker for gødningstoffer samt et olieraffineri. I Østrig er der tale om køb af et mineanlæg. I Frankrig skal en delegation have afgivet ordre på forskellige installationer til olieindustri. Til gengæld er den kinesiske eksport til Europa af tekstiler, te m. m. steget betydeligt i de sidste måneder.

I Frankrig har man fået travlt med at læse den amerikanske journalist Th. Whites bog om valget af Kennedy, »Hvordan man laver en præsident«. Det er navnlig hjernetrusten omkring den socialdemokratiske kandidat Gaston Defferre, der henter gode ideer i bogen.

Vi repeterer . . .

December:

28. Voldsomme regeringsfjendtlige uroligheder i *Kashmir* efter tyveriet af et af Buddha's hår. – Erhard besøger Johnson i *Texas*.
31. *Malaysia* klager til FN over indonesiske angreb på grænsebyer. – Chou En-lai i *Tirana*.

Januar:

1. Britisk *Honduras* får indre selvstyre.
3. *Khrustjof* foreslår i budskab til alle landes regeringer traktat der forbyder magtanvendelse ved løsning af grænsekonflikter. – *Goldwater* melder sig som republikansk præsidentkandidat ved siden af Rockefeller.
4. *Pave Paul* ankommer til Jordan på sin pilgrimsrejse.
6. *Cambodia* accepterer fransk tilbud om økonomisk og militær hjælp.
7. *USA* gennemfører toldforhøjelser på varer fra Fællesmarkedet som led i kyllingekrigen.
10. Uroligheder i *Panama*. Landet afbryder de diplomatiske forbindelser med *USA*.
12. Statskup i *Zanzibar*. Sultanen

afsættes og en ny afrikansk regering erklærer landet for republik. – Forhandlinger mellem *Panama* og *USA* om kanalzonen. – I *Italien* sprænges Nenni's parti.

13. I *Cairo* åbnes topmøde med deltagelse af samtlige arabiske ledere der skal finde frem til fælles forholdsregler overfor Israels planer for Negev-ørkenens overrisling. – Cypern-møde i *London*. – *Castro* på officielt besøg i *USSR*.
14. *Ægypten* og *Jordan* genoptager de diplomatiske forbindelser. – *Robert Kennedy* forhandler med *Soekarno* om *Malaysia*.
15. *Erhard* i *London*. – Genoptagelse af forbindelserne mellem *Jordan* og alle øvrige arabiske stater.
19. Valg i *Nord Rhodesia*, *Kenneth Kaunda* vinder.
20. Militærrevolte i *Tanganyika*, mislykkes delvis.
21. Nedrustningsforhandlingerne i *Genève* genoptaget i positiv atmosfære.
23. *Hans Krüger*, vesttysk flygtninge-minister suspenderet efter anklager om nazistisk fortid. – Mislykket soldaterrevolte i *Uganda*.

24. *Castro* forlader *Sovjet* med sovjetisk tilsagn om at aftage hele *Cubas* sukkerhøst de næste 6 år.
26. Engelske tropper sættes ind i *Tanganyika*, *Kenya* og *Uganda* til nedkæmpelse af soldatermytteri og på opfordring fra landenes ledere. – Europæere evakueres fra *Congo's* *Kwiku*-provins efter kampe.
27. Frankrig udsender officiel meddelelse om anerkendelse af *Kina* og snarlig genoptagelse af de diplomatiske forbindelser. – Chou En-lai's besøg i *Tanganyika* aflyses.

Foreningen Frit Danmark
Nørregade 36, København K.
Telefon: Byen 3147. Giro 4084

Ansvarshavende redaktør:

Kate Fleron

Kontortid: Hver dag kl. 10-14
Lørdag lukket

Løssalgspris kr. 3,00

Halvårsabonnement - 18,00

For unge under uddannelse
halv abonnementspris

Trykt i
Leif Thomsens bogtrykkeri,
København K